

Oponentský posudek na magisterskou diplomovou práci Elišky Vokounové

Název práce: Genderová analýza filmu Sněhurka a lovec

Oponentský posudek vypracovala: Mgr. et Mgr. Tereza Jiroutová Kynčlová

Předkládaná diplomová práce Elišky Vokounové je textem, který oponentovi/oponentce výrazně komplikuje práci. Nikoliv proto, že by se jednalo o práci nevyhovující, ale právě proto, že se jedná o argumentačně vyspělou, teoreticky i metodologicky příkladně podloženou a reflexivně zpracovanou kritickou analýzu vhodně zvoleného tématu, jíž lze jen máloco vytknout. Navíc je to práce nebývale čtivá, jež – třebaže to jistě nebylo a ani nemohlo být autorčiným vědomým záměrem – svým stylem, strukturací a účelným propojením teorie a analýzy takřka althusserovsky čtenáře/čtenářku interpeluje k souhlasnému čtení. Děje se tak proto, že práce od první stránky až po svůj závěr funguje jako jeden celek, veškeré vznesené výzkumné otázky jsou zodpovězeny, argumentace – podobně jako analyzovaný film Sněhurka a lovec – má skvěle vypracovanou gradaci a především je sepsána krásnou češtinou a lehkým perem. I teoretická část – nezřídka si nejen ve studentských pracích nárokuje suchopárný styl – je přístupným textem, který neotřele a nově vysvětluje zavedené postupy feministické literární a filmové vědy. V této pasáži navíc autorka jasně dokazuje, že si využívané teorie perfektně osvojila, cítí se v nich „jako doma“, a tudíž je umí správně, účelně a kreativně aplikovat. Shrnutí a podtrženo: diplomová práce Elišky Vokounové plně splňuje požadavky kladené na magisterské absolventské práce a je radost se do ní začíst.

Analyzovaný film Sněhurka a lovec je příkladem soudobé filmové (a popkulturní) produkce, jež reviduje kanonické nebo alespoň známé pohádky či pohádkové/popkulturní postavy a nezřídka tak vůči etablovaným narativům činí (částečně) subverzivně – ať už se jedná o subverzi/kritiku třídních, rasových, ale též genderových a mocenských vztahů – nebo se zcela novými narativy přichází. Jmenujme zde například sérii Hunger Games, filmovou Růženku Maleficent, Buffy the Vampire Slayer apod. Eliška Vokounová archetypální konflikt mezi královnou – zde Ravennou – a Sněhurkou nahlíží prizmatem mýtu krásy a androcentrické instrumentalizace ženství. Zevrubně ukazuje Ravennu jako ženu, jež dokázala tuto instrumentalizaci nahlédnout a pochopit, avšak nedokázala se od ní emancipovat způsobem, jenž by nereprodukoval hierarchie (a zkázu) tohoto misogynního řádu. Ravennino racio a získané maskulinní atributy ji činí mocnou, avšak současně představují její limity. Naopak Sněhurka vykazuje proti jasně ohraničené Ravenně spíše fluidní charakteristiky, její vývoj je postupný, místy možná klopotný, avšak její postava se zdá být otevřená změně, kterou neinterpretuje jako hrozbu, nýbrž jako nevyhnutelnost, již je třeba zpracovat. Mýtus krásy studentka pro účely analýzy filmu interpretuje jako funkční kontrolní mechanismus patriarchálního uspořádání a správně si všímá, že hlas, jímž zrcadlo ke královně promlouvá, je hlasem mužským, jenž ve svém důsledku Ravennu (a ženy obecně) redukuje na „pěkné a pohledné věci“. Zdařilý je zde pak postřeh, že zrcadlo o jeho hlas je pro Ravennina bratra neviditelný a neslyšitelný, neboť jeho s ohledem na jeho maskulinitu netřeba androcentricky (tolik) usměrňovat.

Práce Elišky Vokounové je pečlivá a podrobná a má jasně vymezenou výšeč zájmu, a sice genderově senzitivní archetypální analýzu filmového narativu. Ačkoliv duo Gilbert a Gubar cílí spíše do psychoanalytické oblasti, uvítala bych v práci nicméně alespoň stručnou zmínku o – v kontextu feministické literární teorie dnes již takřka kanonickém – rozboru pohádky o Sněhurce v jejich díle *The Madwoman in the Attic*. Diplomová práce má totiž s předmětnou studií významotvorný styčný bod právě v interpretaci zrcadla: dle Gilbert a Gubar patří hlas Otci, respektive je hláskou troubou lacanovského Zákona Otce.

Diplomantka napříč prací jinak demonstruje talent vyhmátnout analyticky stěžejní momenty, skvěle pracuje s metodou pozorného čtení (close reading), respektive vzdorného čtení a především s feministickou archetypální analýzou a implicitně tak ukazuje, nakolik blízké si mohou být postupy uplatňované při rozboru narativu v literární

teorii a filmové vědě. Zároveň ozřejmuje i postupy ve vyprávění, jež pracují s vizualitou (proměna Ravenniných oděvů, kontrasty barev apod.).

Jako námět k diskusi u obhajoby si dovolím navrhnout, aby studentka detailněji zhodnotila ambivalentní a latentně incestní vztah mezi Ravennou a její bratrem Finnem, jehož se v práci stručně dotýká. S ohledem na významotvornost jmen filmových postav, jež studentka zmiňuje, a fakt, že Finn je spíše sluhou, než nezávislým aktérem a současně při plnění svých úkolů spíše selhává, si myslím, že jej lze číst jako ztělesnění selhávající maskulinity a v kontextu sexuálních vztahů tedy jako impotenta: s ním (a jeho sestrou) tento typ maskulinity ve filmu „končí“. Bylo by možné tímto vysvětlit Finnovu charakterovou nejednoznačnost? Přetváří pak takový pohled nějak a/symetrii mezi Finnem a lovcem? A dále, může podle autorky genderově (alespoň částečně) informovaná produkce takových filmů jako Sněhurka a lovec potencionálně přispět k senzitivizaci publika s ohledem na genderovou ne/rovnost? Jaké žánrové, recepční i produkční limity zde spatřuje a jak si vysvětluje dnešní boom žánrových reinterpretací se silnými ženskými hrdinkami typu Sněhurky? A která pohádka podle ní potřebuje genderovou rehabilitaci?

Diplomovou práci Elišky Vokounové bez výhrad doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou „výborně“.

Mgr. et Mgr. Tereza Jiroutová Kynčlová

V Praze 14. září 2015